

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı

Program Geliştirme - Sınıf Yönetimi - Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

56. Baskı: Temmuz 2024, Ankara

Proje-Yayın: Arzu Seçgin
Dizgi-Grafik: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kahramankazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2025eb-programgelistirme-ka-guncelleme.pdf>

PROGRAM GELİŞTİRME

1. BÖLÜM

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

EĞİTİM	1
Eğitim Türleri	2
EĞİTİM-KÜLTÜR İLİŞKİSİ	5
BİR SİSTEM OLARAK EĞİTİM	6
EĞİTİMİN İŞLEVLERİ	7
ÇÖZÜMLÜ TEST	9
ÇÖZÜMLER	11
CEVAPLI TEST	12

2. BÖLÜM

Türk Eğitim Sistemi

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI	15
TALİM VE TERBİYE KURULUNUN GÖREVLERİ	15
MİLLÎ EĞİTİM ŞÜRALARI	15
TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (ÖĞRETİM BİRLİĞİ YASASI)	16
1739 SAYILI TÜRK MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU	16
ÇÖZÜMLÜ TEST	18
ÇÖZÜMLER	21
CEVAPLI TEST	22

3. BÖLÜM

Eğitimde Program Kavramı ve Program Türleri

PROGRAM	25
POSNER'İN PROGRAM TANIMLAMALARI	26
EĞİTİM PROGRAMI ÖGELERİ	28
İYİ BİR EĞİTİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ	30
ÇÖZÜMLÜ TEST	33
ÇÖZÜMLER	36
CEVAPLI TEST	38

4. BÖLÜM

Program Geliştirme ve Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri

PROGRAM GELİŞTİRME	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN KURAMSAL TEMELLERİ	42
ÇÖZÜMLÜ TEST	51
ÇÖZÜMLER	54
CEVAPLI TEST	56

5. BÖLÜM

Program Geliştirme Yaklaşım, Model ve Tasarımları

PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ	59
PROGRAM TASARLAMA YAKLAŞIMLARI	62
ÇÖZÜMLÜ TEST	68
ÇÖZÜMLER	71
CEVAPLI TEST	73

6. BÖLÜM

Program Tasarısının Hazırlanması

PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMA GRUPLARININ OLUŞTURULMASI	75
PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI	76
PROGRAM TASARISININ HAZIRLANMASI	77
EĞİTİM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI	77
PROGRAM HEDEFLERİNİN (KAZANIMLARININ) YAZILMASI	82
İÇERİĞİN (KAPSAMIN) SEÇİMİ VE DÜZENLENMESİ	91
EĞİTİM DURUMLARININ (ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARININ) DÜZENLENMESİ	99
ÇÖZÜMLÜ TEST	103
ÇÖZÜMLER	108
CEVAPLI TEST 1	111
CEVAPLI TEST 2	114

PROGRAM GELİŞTİRME

1. BÖLÜM

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

EĞİTİM	1
Eğitim Türleri	2
EĞİTİM-KÜLTÜR İLİŞKİSİ	5
BİR SİSTEM OLARAK EĞİTİM	6
EĞİTİMİN İŞLEVLERİ	7
ÇÖZÜMLÜ TEST	9
ÇÖZÜMLER	11
CEVAPLI TEST	12

2. BÖLÜM

Türk Eğitim Sistemi

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI	15
TALİM VE TERBİYE KURULUNUN GÖREVLERİ	15
MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRALARI	15
TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (ÖĞRETİM BİRLİĞİ YASASI)	16
1739 SAYILI TÜRK MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU	16
ÇÖZÜMLÜ TEST	18
ÇÖZÜMLER	21
CEVAPLI TEST	22

3. BÖLÜM

Eğitimde Program Kavramı ve Program Türleri

PROGRAM	25
POSNER'İN PROGRAM TANIMLAMALARI	26
EĞİTİM PROGRAMI ÖGELERİ	28
İYİ BİR EĞİTİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ	30
ÇÖZÜMLÜ TEST	33
ÇÖZÜMLER	36
CEVAPLI TEST	38

4. BÖLÜM

Program Geliştirme ve Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri

PROGRAM GELİŞTİRME	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN KURAMSAL TEMELLERİ	42
ÇÖZÜMLÜ TEST	51
ÇÖZÜMLER	54
CEVAPLI TEST	56

5. BÖLÜM

Program Geliştirme Yaklaşım, Model ve Tasarımları

PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ	59
PROGRAM TASARLAMA YAKLAŞIMLARI	62
ÇÖZÜMLÜ TEST	68
ÇÖZÜMLER	71
CEVAPLI TEST	73

6. BÖLÜM

Program Tasarısının Hazırlanması

PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMA GRUPLARININ OLUŞTURULMASI	75
PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI	76
PROGRAM TASARISININ HAZIRLANMASI	77
EĞİTİM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI	77
PROGRAM HEDEFLERİNİN (KAZANIMLARININ) YAZILMASI	82
İÇERİĞİN (KAPSAMIN) SEÇİMİ VE DÜZENLENMESİ	91
EĞİTİM DURUMLARININ (ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARININ) DÜZENLENMESİ	99
ÇÖZÜMLÜ TEST	103
ÇÖZÜMLER	108
CEVAPLI TEST 1	111
CEVAPLI TEST 2	114

7. BÖLÜM

Programın Denenmesi Değerlendirilmesi Programa Süreklilik Kazandırılması

PROGRAMIN DENENMESİ (UYGULANMASI).....	117
PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ	119
PROGRAMLARA SÜREKLİLİK KAZANDIRILMASI	123
ÇÖZÜMLÜ TEST	124
ÇÖZÜMLER.....	127
CEVAPLI TEST	129

8. BÖLÜM

Program Geliştirmede Yeni Anlayışlar ve Yönelimler

PROGRAM GELİŞTİRMEDE YENİ ANLAYIŞLAR VE YÖNELİMLER.....	131
2005 YILINDA YENİLENEN PROGRAMLARIN ÖZELLİKLERİ.....	131
2018'DE YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ	134
ÇÖZÜMLÜ TEST	135
ÇÖZÜMLER.....	137
CEVAPLI TEST	138

9. BÖLÜM

Eğitim Öğretimde Planlama

EĞİTİM ÖĞRETİMDE PLANLAMA	140
ÇÖZÜMLÜ TEST	143
ÇÖZÜMLER.....	145
CEVAPLI TEST	147
KAYNAKÇA	149

SINIF YÖNETİMİ

SINIF YÖNETİMİNİN AMAÇLARI.....	152
SINIF YÖNETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER... 152	
1. Sınıf Dışı Faktörler.....	152
2. Sınıf İçi Faktörler.....	152
SINIF YÖNETİMİNİN BOYUTLARI	152
1. Plan ve Program Boyutu	152
2. Fiziksel Boyut.....	153
3. Davranış Boyutu.....	155
4. İlişki ve İletişim Boyutu.....	155
5. Zaman Boyutu	155
SINIF YÖNETİMİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ ... 156	
SINIF YÖNETİCİSİ OLARAK ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ.....	157
1. Kişisel Özellikler	157
2. Mesleki Özellikler	157
SINIF İÇİ İLETİŞİMİ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI.....	157
İSTENDİK YÖNDEKİ ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ YÖNETİLMESİ.....	158
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ORTAYA ÇIKMADAN ÖNLEME UYGULAMALARI	158
SINIF KURALLARININ OLUŞTURULMASI VE ÖĞRETİLMESİ	159
1. Sınıf Kurallarının Oluşturulması.....	159
2. Sınıf Kurallarının Öğretilmesi.....	159
3. Sınıf Kurallarının Uygulanması.....	159
ÖĞRENCİLERİN SERGİLEDİKLERİ İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA MÜDAHALE YOLLARI	160
AİLELERLE İLETİŞİM KURMA TEKNİKLERİ VE YOLLARI.....	161
GÜDÜLEME KURAMLARI.....	163
1. Davranışçı.....	163
2. Bilişsel.....	163
3. Sosyal	163
4. İnsancıl.....	163

SINIF YÖNETİMİ MODELLERİ	163
ÖĞRENCİ TİPLERİ ve ÖZELLİKLERİ	164
ÖĞRETMEN TİPLERİ	165
ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI	165
DİSİPLİN YAKLAŞIMLARI	165
DİSİPLİN MODELLERİ	166
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1	167
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 ÇÖZÜMLERİ	169
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2	171
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 ÇÖZÜMLERİ	175
CEVAPLI TEST	177

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIMI

TEMEL KAVRAMLAR, HEDEFLERİN AŞAMALI SINIFLANDIRILMASI, YAŞANTI KONİSİ	181
Temel Kavramlar	181
Hedeflerin Aşamalı Sınıflandırılması	181
Yaşantı Konisi	181
ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	183
ÖĞRETİM ARAÇLARININ SEÇİMİNİ ve HAZIRLANMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER ..	184
ÖĞRETİM MATERYALİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	184
MATERYAL TASARLAMA SÜRECİNDEKİ İŞLEM BASAMAKLARI	184
MATERYAL TASARIM İLKELERİ ve ÖZELLİKLERİ	185
Bütünlük	185
Denge	185
Vurgu	185
Hizalama	185
Yakınlık	185
Zıtlık	185
Oran-orantı	185
Vurgu İlkesi İçin Uygulama Örnekleri	185
GÖRSEL TASARIM ÖGELERİ ve ÖZELLİKLERİ ..	186
Çizgi	186
Şekil	186

Alan	186
Doku	186
Renk	186
GÖRSEL TASARIM TÜRLERİ ve ÖRNEKLERİ ..	187
Gerçekçi Görseller	187
Benzeşik Görseller	187
Şematik görseller	187
Örgüt şeması	188
Zihin haritası	188
Akış şeması	189
Puko döngüsü	189
Venn şeması	190
Kavram haritası	190
GRAFİK TÜRLERİ	191
Resimli Grafikler	191
Pasta Grafikler	191
Çizgi Grafikler	191
Sütun Grafikler	191
Çubuk Grafikler	191
YAZILI MATERYAL HAZIRLAMA İLKELERİ	191
YANSI SUNUMU HAZIRLAMA İLKELERİ	192
ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	193
Materyalde Süreç Değerlendirmesi	193
Materyalde Ürün Değerlendirmesi	193
Materyalde Süreç ve Ürün Değerlendirmesinin Karşılaştırılması	193
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM MATERYALLERİ	194
TEKNOLOJİ DESTEKLİ EĞİTİME YÖNELİK MA- TERYALLER TEKNİKLER	195
DERS KİTAPLARI	196
Ders Kitaplarında Bulunması	
Gereken Özellikler	196
Ders Kitapların Faydaları	196
ÇÖZÜMLÜ TEST	197
ÇÖZÜMLER	203
CEVAPLI TEST-1	209
CEVAPLI TEST-2	214
SINIF YÖNETİMİ KAYNAKÇA	217
ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIM KAYNAKÇA	217

EĞİTİM

Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla, kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1977).

Tanımda geçen kritik kavramlar

Eğitim;

- ✓ **Yaşam boyu** devam eden bir süreçtir.
- ✓ **Davranışlarda değişiklik** meydana getirir.
- ✓ Davranış değişiklikleri **yaşantı yoluyla** gerçekleşmektedir.
- ✓ Bu değişikliklerin **istendik (beklentilere ve hedeflere uygun)** olması istenir ve beklenir; ancak istenmedik davranışlar da oluşabilir.
- ✓ Eğitim **kasıtlı (planlı ve programlı)** olabileceği gibi gelişigüzel de olabilir. Kasıtlı olarak yapılan eğitime **formal**, gelişigüzel gerçekleşen eğitime **informal** eğitim denilir.
- ✓ Eğitim, bireyi **kültürleme** sürecidir.
- ✓ Okullardaki öğrenmelerle sınırlı değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

Eğitimin tanımında altı çizilecek kavramlar; "kendi yaşantıları yoluyla", "kasıtlı olarak", "istendik davranış değişikliği" ve "süreç"tir.

Kendi yaşantısı yoluyla: Öğrenci merkezliliğe ve yaparak yaşayarak öğrenmeye işaret eden bir kavramdır.

Kasıtlı olarak: Eğitim-öğretim etkinliklerinin planlı ve programlı yapılması gerekliliğine işaret eder.

İstendik: Eğitimin bireyin, toplumun ve konu alanının ve hatta doğanın beklenti, ihtiyaç ve özelliklerine uygun hedeflere yönelik olmasına işaret eder.

Eğitim programları eğitimi kasıtlı, planlı ve düzenli hâle getirir.

Örnek Soru

Eğitim, bireyin davranışında yaşantıları yoluyla istendik değişimler oluşturma sürecidir.

Bu tanımda, "istendik" sözcüğü ile anlatılmak istenen temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimin hedefleriyle ilgili olma
- B) Bireyin hedefleriyle ilgili olma
- C) Güncel gereksinimleri karşılama
- D) Bireye ekonomik güç kazandırma
- E) Toplumda dayanışmayı artırma

Cevaba Ulaştıran Anahtar Kelimeler: istendik değişim, eğitim hedefleri

Çözüm: "İstendik değişimler"den kasıt eğitimin hedefleri ile ilgilidir. Eğitim hedefleri, bireylere kazandırılacak istendik nitelikteki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları tanımlar.

Cevap A

Örnek Soru

İnformal eğitim ile ilgili olarak,

- I. Yansıtma, hikâye anlatma, model alma, bağlantı sağlama, diğer insanlara geri dönüt vermeyi kapsar.
- II. Diğer kişilerle etkileşimi ve iletişimi, gözlemlemeyi, sormayı ve kılavuzlamayı gerektirir.
- III. Daha fazla kişisel öğrenme deneyimi kazanılır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

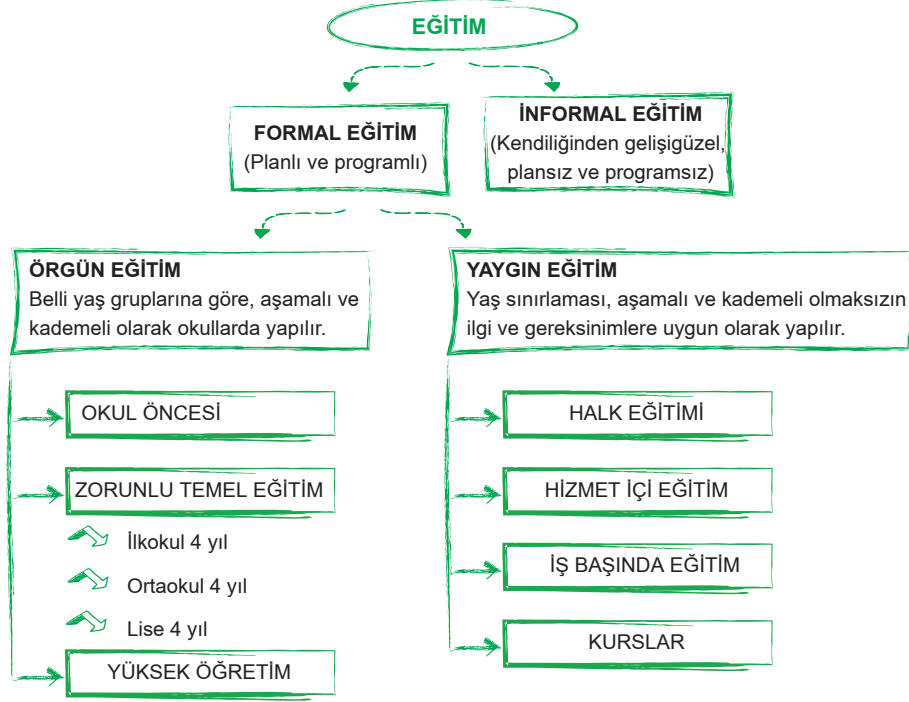
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Çözüm: İnformal eğitim belli bir plan ve program uygulamadan, yaşam içinde kendiliğinden gerçekleşen eğitimidir. Etkileşimsel, doğal, kişisel, gözlem ve model alma ile öğrenme gibi özellikleri taşır. Soruda verilenlerin üçü de informal eğitim için doğrudur.

Cevap E

Eğitim Türleri

Formal Eğitim (Kasıtlı Eğitim)

- ✓ Okullarda ya da kurumlarda belli bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilen eğitimidir.
- ✓ Amaçlıdır.
- ✓ Önceden hazırlanan bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır.
- ✓ Öğretim yoluyla gerçekleştirilir.
- ✓ Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir.
- ✓ Özel ve kontrollü bir çevrede ya da ortamda yürütülür.
- ✓ Yapılandırılmış ve sınırlandırılmış zaman dilimlerinde (bir ders saati, bir öğretim dönemi, öğrenim süresi gibi) yapılır.
- ✓ Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirilir.
- ✓ Formal eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılır.

SORU ÇÖZDÜREN KAVRAMLAR

Amaçlı, İstendik sonuçlara dönük
Plan/program, Öğretim
Özel öğrenme ortamı
Yapılandırılmış
Örgün ve yaygın iki biçimde

Örgün Eğitim

- ✓ Bireylerin yaşama atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgi, beceriler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belirli yasalara göre düzenlenen eğitimidir.
- ✓ Belli yaş gruplarına göre düzenlenir. Öğrenci grubu, yaş ve hazır oluş bakımından aşağı yukarı homojen yapıdadır.
- ✓ Belli eğitim programları çerçevesinde yürütülür.
- ✓ Aşamalı ve kademelidir. Örgün eğitim kurumları arası geçişler bir önceki örgün eğitim kurumundaki öğrenim süresini başarıyla tamamlamaya bağlıdır. Örgün eğitim kurumları okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları olarak yapılandırılmıştır.
- ✓ Her örgün eğitim kurumunun temel görevi bireyleri hayata ve bir üst örgün eğitim kurumuna hazırlamaktır. Bazı örgün eğitim kurumları temel bilgi ve becerilerin kazanılmasına ve gelişimin desteklenmesine odaklanırken (okul öncesi ve ilköğretim, ortaokul kurumları gibi), bazıları da iş ve meslek kollarında çalışmadan önce gerekli mesleki becerileri kazandırıcı hizmet öncesi eğitim vermektedir.

Yaygın Eğitim

- ✓ Örgün eğitim dışında kalan ve yanında düzenlenen planlı ve programlı eğitim faaliyetleridir.
- ✓ Örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimidir. Örgün eğitime hiç gitmeden, örgün eğitim devam ederken ya da örgün eğitim süreçleri tamamlandıktan sonra yaygın eğitimden yararlanılabilir.
- ✓ Yaş sınırlaması, aşamalılık ve ön koşulluk ilişkisi taşımaz.
- ✓ Yaygın eğitim süreçlerine katılanlar yaş ve hazır oluş düzeyleri bakımından heterojenlik gösterir.
- ✓ Yaygın eğitim halk eğitimi, çeşitli kurslar, hizmet içi eğitim ve işbaşında eğitim şeklinde yapılan eğitimidir.
- ✓ Okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırmadan, mesleki bilgi ve beceri kazandırma, kişisel gelişmeyi sağlama ve toplumsallaşmayı sağlama, örgün eğitimi destekleme ve tamamlama yanında, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme ve geliştirmeye kadar uzanan geniş bir amaç yelpazesi vardır.

ÖNEMLİ

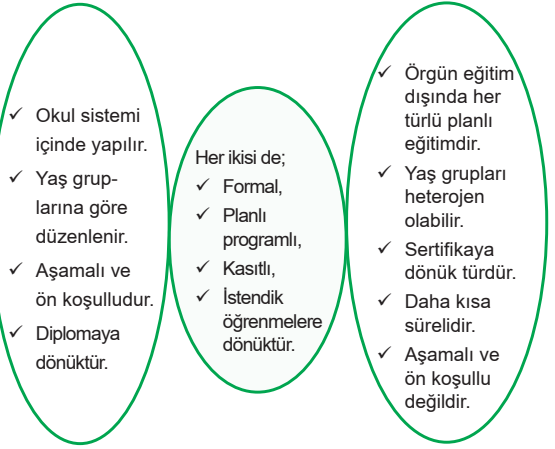
Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim-üretim rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür (MEB, 2006).

Yaygın Eğitim Türleri

Halk Eğitimi	Çeşitli kurslar yoluyla (bu kurslar resmî ve özel olabilir) okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırma, mesleki bilgi ve beceri kazandırma kişisel gelişmeyi ve toplumsallaşmayı sağlama amacıyla yapılan eğitimidir.
Hizmet İçi Eğitim	<p>Bir bireyin hizmet öncesi eğitimi bitirip bir hizmete girmesi ve hizmet vermeye başlaması eğitimin bittiği anlamına gelmez. Bireyin hizmette bulunduğu süre içerisinde gördüğü eğitime hizmet içi eğitim denir. Hizmet içi eğitim, bireyler alanları dışında istihdam edildiklerinde, bu alanda yeterli hâle gelmeleri, hizmet öncesi dönemde aldıkları bilgilerin hizmet için yetmemesi, değişmesi ya da yeni gelişmelerin olması durumlarında gereken bir eğitimidir. Eğitim bireylerin istihdam edildikleri kurum tarafından verilmekte ya da sağlanmaktadır.</p> <p>İşbaşında eğitim</p> <p>Hizmet içi eğitimin türlerinden biridir. Bu eğitim türünde, eğitimin, bireylerin işi bırakıp belli bir eğitim merkezine alınmaları ya da işi ile ilgili eğitimin model, maket ya da benzetişim üzerinde verilmesi gerekmez. Bu eğitimde bireyler çalışma ortamında, ofiste, atölyede, makine başında eğitilirler. Özellikle beceri gerektiren işlerde çalışacak ya da çalışmakta olan personeli işin getirdiği nitelikte yetiştirmek amacıyla en yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Örneğin mesleğe yeni atanan aday öğretmenlerin eğitim denetmenlerince çalıştıkları okulda ve sınıfta yetiştirilmeleri.</p>
Uzaktan Eğitim	Temel eğitim kapsamındaki açık okullar, açık öğretim lisesi, mesleki teknik açık öğretim okulu, açık öğretim fakülteleri de, özellikleri incelendiğinde yaygın eğitim mantığına daha yakındır; ancak bu eğitim türünün aşamalılık, uzun sürelilik, diplomaya dönüklük özellikleri onun örgün eğitime benzeyen yönleridir.

Örgün ve Yaygın Eğitim Karşılaştırması

Kurgusal Örnek

Mete bir anadolu lisesinde son sınıf öğrencisidir. Üniversite giriş sınavlarına hazırlanmaktadır. Hafta sonları dershanede üniversite hazırlık kursuna gitmektedir. Ayda bir kez de Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden sınava hazırlık süreci ile ilgili rehberlik hizmeti almaktadır. Rehberlik Araştırma Merkezi'nde yaptığı son görüşmede, merkezdeki psikolojik danışman Mete'nin babası ile görüşmek istemiştir; ancak Mete babasının il dışında çalıştığı şirketin bir eğitimine katıldığını iki hafta sonra döneceğini söylemiştir.

Örnek incelendiğinde Mete'nin lise son sınıf öğrencisi olması örgün eğitim süreci içinde olduğunu, üniversite hazırlık kursuna gitmesi ve Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden de destek alması aynı zamanda yaygın eğitim sürecinde de olduğunu göstermektedir. Bu örnek örgün ve yaygın eğitimin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici olduğunu da göstermektedir. Öte yandan Mete'nin babasının da bir hizmet içi eğitim sürecinde olduğu ve yaygın eğitim kapsamına giren bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır.

Eğitim kişi iş ve meslek yaşamına girmeden hizmet öncesi eğitim biçiminde yapılabileceği gibi hizmet içinde de devam etmektedir; ancak **hizmet sonrasında** da devam etmelidir. Hizmet sonrasında da emekliliğe uyum, ilgi ve hobi eğitimleri yoluyla eğitim devam etmelidir.

İnformal Eğitim (Gelişigüzel, Doğal Eğitim)

- ✓ Belli bir kasıt ya da hedefe yönelik olmayan, planlı ve programlı olmadan, sokakta, evde, işyerlerinde, televizyonda kısacası yaşamın içerisinde gelişigüzel gerçekleşen bir süreçtir.
- ✓ Bunun yanında okullarda da öğretmenler derslerin yanında farkına varmadan kendi düşüncü biçimlerini, değerlerini ve davranışlarını öğrencilere geçirebilirler. Amaçlı ve planlı olmayan bu eğitime doğal eğitim de denmektedir.
- ✓ Bu eğitim türünde gözlem ve taklit iki önemli öğrenme yoludur.
- ✓ Bu öğrenme yolunda öğrenmeler illaki istendik ve olumlu olacak diye bir şey yoktur. İstenmeyen olumsuz, kötü ve zararlı alışkanlıklar da öğrenilebilir.

SORU ÇÖZDÜREN KAVRAMLAR

Doğal eğitim, Gelişigüzel
Doğal ortamda kendiliğinden,
Etkileşim, taklit ve model alma yoluyla

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisi "formal eğitim" in özelliklerinden biridir?

- Kendiliğinden ve doğal ortamlarda oluşur.
- Edinilen bilgi ve beceriler için belirlenmiş belli standartlar yoktur.
- Öğrenilenler olumlu ya da olumsuz olabilir.
- Planlı ve programlıdır.
- Öğrenme için düzenlenmiş belli bir yer ya da mekan gerektirmez.

Cevaba Ulaştıran Anahtar Kelimeler: Formal eğitim planlı ve programlıdır.

Çözüm: İnformal öğrenme, doğal, gelişigüzel, belli bir mekâna bağlı olmayan eğitimidir. İnformal eğitim planlı, kasıtlı ve programlı değildir. Soruda D seçeneği dışındaki diğer informal eğitim ya da öğrenme için geçerlidir.

Cevap D